

LETO—YEAR XII.

Cena lista: Entered as second-class matter January 23, 1919, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

CHICAGO, ILL., torek, 2. septembra (September 2) 1919.

Subscription \$4.00 Yearly.

STEV.—NUMBER 206.

Published and distributed under permit (No. 146) authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Chicago, Illinois. By order of the President, A. S. Burleson, Postmaster General.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

PLEBISCITA V MARIBORU NE BO; PORAZ ITALIJE.

Vrhovni svet je sklenil, da ostane Maribor Slovincem. Slovenci in Hrvatje morajo plačati za osvoboditev? Avstrijska mirovna delegacija dobi revidirano mirovno pogodbo.

Pariz, 1. sept. — Vrhovni svet mirovne konference je v soboto določil mejo na Štajerskem in zavrgel predlog za plebiscit v okrožju Maribora. Slovenci so proti plebiscitu, dočim je Italija hotela, da se vrši. Zadeva mariborskega plebiscita je povzročila precej konfuzije v razpravah o mirovni pogodbi z Avstrijo. Maribor je mesto 30.000 prebivalcev in je važna postojanka na tržaško-dunajski železnici. Jugoslovani hočejo imeti kontrolo nad to postojanko kakor tudi nad železnico, ki vodi od tam v Celovec in ki teče na severnem bregu Drave. Za celovsko kotlino, koder teče omenjena železnica, je določen plebiscit.

Zadnji ponedeljek je Tittoni, načelnik italijanske delegacije, predlagal, da se plebiscit raztegne tudi na Maribor; ameriški in angleški delegatje so takoj podpirali predlog. V torek so pa francoski protipredlagali, da se zona plebiscita pomakne tako daleč proti jugu v slovensko pokrajino, da bo pri glasovanju zagotovljena slovenska večina. Na veliko presenečenje Italijanov so Angličani in Američani podprli francoski predlog, ki daje Maribor Slovincem. Italijani so nato umaknili svoj predlog in ostalo je pri starem, da ne bo plebiscita.

Vrhovni svet je dovolil Avstriji več koncesij. Važna koncesija je, da sme Avstrija stopiti v posebno carinsko zvezo z vsemi državami, ki so prejele dele avstro-ogrskih monarhij; v originalni pogodbi je bilo rečeno, da sme zveza biti le s Čehoslovakijo in Ogrsko, zdaj pa Nemška Avstrija lahko išče trgovske stike s Poljsko, Rumunijo in Jugoslavijo.

Dalje je bilo predlagano, da vse osvobodene dežele, ki so prejele dele avstro-ogrskih monarhij, plačajo Avstriji premijo za svojo osvoboditev. Ta zaključek je bil narejen zaradi tega, ker nova Avstrija ne more eksistirati po originalnih finančnih pogojih mirovne konference.

Srbi in Italijani se odločno protijo temu predlogu in pravijo, da stara Avstrija ni nikogar osvobodila, pač pa se opustošila dotične pokrajine, valed česar bi morala Avstrija plačati njim, ne pa oni njej. Tekom debate so Srbi toliko popustili, da Slovenci in Hrvatje lahko plačajo premijo, ako hočejo, toda Srbija ne bo plačala ničesar. Na to odgovarjajo Slovenci in Hrvatje, da oni zdaj tvorijo del Velike Srbije (1) in ako bo treba kaj plačati, naj plača vsa jugoslovanska država.

Stvar je že vedno na diskuziji in Srbi groze, da ne bodo podpisali miru z Avstrijo, ako bo sprejet ta predlog.

Pariz, 1. sept. — Vrhovni svet zaveznikov je sklenil, da se izroči revidirana mirovna pogodba avstrijskim delegatom v torek popoldne dne 2. septembra. Svet je odobril noto, ki bo dostavljena obenem s pogodbo in stvar je že v tisku. Clemenceau je predsedoval svetu. Avstrijska delegacija dobi pet dni časa, da podpiše pogodbo.

PASAŽIRSKI PARNIK NA KLEČEH.

Halifax, N. S. — Po sem došlih vesteh je pasażirski parnik "Chaudiere" nasel na kleč pri Bermudi. Na parniku je okoli sto pasażirjev, ki so namenjeni na Barbados in Demarara.

BELGRAD ZANIKA VEST O ČRNOGORSKI REVOLUCIJI.

Washington, D. C. — Tukašnje poslanstvo države Srbov, Hrvatov in Slovincov je v soboto izjavilo, da je vest o revoluciji v Črni Gori brez podlage. Poslanstvo je prejelo telegram iz Belgrada, v katerem pravi ministrski predsednik Davidović, da tam nič ne vedo o kakšni revoluciji.

REKA RAZDELJENA NA ŠTIRI KOSE?

STRATEGIČNI OTOKI OB DALMATINSKEM OBREŽJU POD KONTROLO LIGE NARODOV.

Iz Parisa poročajo o novem kompromisu, ki je predložen Wilsonu.

Pariz. — Italijanski zunanji ministri Tittoni in francoski ministri predsednik Clemenceau sta izdelala zupaj mirovna konferenca nov kompromis glede na Reko in dalmatinsko obrežje aer otoke. Kompromis je predložen predsedniku Wilsonu in angleškemu zunanjemu ministru Balfourju, da ga potrdita. Glavne točke kompromisa so:

Italija dobi mesto Reko in majhno lokalno luko.

Jugoslavija dobi predmestje Sušak in majhno lokalno luko.

Dva velika pristanišča na Reki in v Sušaku prideta pod upravo lige narodov, ki ju odda v najem za dobo 99 let.

Železnica Reka-Ljubljana z majhnim delom teritorija na obeh straneh se internacionalizira. Istra do omenjene železnice pripade Italiji.

Štirje strateški otoki ob dalmatinski obali bodo pod kontrolo lige narodov kot garancija proti jugoslovanski pomorski agresivnosti. Jugoslavija dobi Šibenik, dočim bo Zader pod upravo Italije ali se pa internacionalizira.

Balfour se ni povedal svojega mnenja o kompromisu, dočim se je bati, da bo Wilson nasprotoval, kajti on je že od začetka proti temu, da bi Italija dobila vso Istru.

VOJAŠKI ČEVLI PO \$6.50 PAR.

New York, N. Y. — Vojni departament je dovolil neki kompaniji, da proda trideset tisoč parov čevljev po pet dolarjev pet deset centov. Take čevlje prodajajo v trgovinah po osem dolarjev pet deset centov. Čevljev ne bodo prodali trgovcem, ampak kupijo jih lahko le posamezniki, in sicer vsakdo, ki pride ponje, dobi le en par.

TAJNIK ZA NOTRANJE ZADEVE JE ZA SKLICANJE SPLOŠNE KONFERENCE.

Washington, D. C. — Lane, tajnik za notranje zadeve, je podal izjavo, v kateri priporoča, da skliče predsednik Wilson konference, katere naj se udeležijo podjetniki, delavci in ravnatelji industrijskih podjetij. Na tej konferenci naj bo zastopana tudi splošna ljudska korist.

Po njegovem mnenju bi bila taka konferenca velike važnosti za rekonstruktivno delo.

NOVE ZMAGE NA SOV-JETSKIH BOJIŠČIH.

VELIKA SOVJETSKA ZMAGA V ESTONIJI.

Kolčak je zapustil Omak; Denikin se umika ob Volgi proti jugu.

London, 1. sept. — Brezlični telegrami so sporočili, da je Omak malone izprazen in admiral Kolčak je premestil svoj glavni stan v Nikolajevsk. V smeri proti Caricinu ob Volgi pridirajo sovjetske čete proti jugu ob reki Ilavji in Denikinove čete se umikajo v neredu. Denikin izpraznjuje okoliš Kersona.

Druge vest iz Moskve pravi, da so se vse britske, kanadske in japonske čete umaknile iz Vladivostoka. Na poljski fronti so sovjetske čete zapustile Bobrujsk, 88 milj južnovzhodno od Minska, okupirale pa so Rils, 62 milj južnozpadno od Kuraka.

Pariz, 1. sept. — Iz litvinskih virov poročajo, da se v Litvi koncentrirala nemška armada 40.000 mož za naval v sovjetsko Rusijo. Nemci nameravajo pomagati Kolčaku. To vest je prinesel v Pariz litvinski inženir Stebiko, ki pravi, da Nemci odprto govorijo o prihajajoči zvezi Nemčije z Japonijo in "reorganizirano" Rusijo.

Kodanj, 1. sept. — Tukašnje jave, da je pravkar odplula večja angleška flota skozi danske otočine na Baltičsko morje. Flota ima menda namen pojačati angleško brodograd v Finskem zalivu in pomagati pri nadaljevanju ofenzive za okupacije Petrograda.

London. — Vojni sovjetski urad v Moskvi je v soboto poročal, da so rdeče čete reokupirale Kupjansk in Pavlovsk na Denikinovi fronti ob Donu. V Estoniji so sovjetske čete pridrle 10 milj na drugo stran Pskova. Prebivalstvo v centralni Kavkaziji se je dvignilo proti Denikinu in napadlo njegove čete v ozadju. Inguši, ki so del čečenskega plemena, so okupirali Vladikavkaz severno od Tiflisa.

Iz Helsinkij poročajo, da so Angličji zopet bombardirali Kronštad z morja in iz zraka.

Poraz belih čet v Estoniji pripisujejo izdajstvu ruskih protiboljševiških poveljnikov. General Balakovič, ki je poveljeval belim četam v Pakovu, je baje prodal svo armado boljševikom za milijon rubljev. General Judentič je zadnji ponedeljek poslal gen. Arsenleva, voditelja nemške in monarhistične ruske frakcije, v Pakov, da aretira Balakoviča in prevzame poveljništvo ondotnih čet. Balakovič je ušel na boljševiško stran, čete se pa niso pokorile Arsenlevu, temveč so izpraznile mesto.

Bele ruske čete v Estoniji so slabo opremljene in obstoječe večinoma iz boljševiških dezerterske, ki se silno boje, da bi bili ujeti in navadno pobegnejo pred rdečimi četami Angličji so jim poslali štiri "tanke", katere pa so beluhi odbrali v ozadju fronte, ker so se bali, da jih boljševiki vpleni. Estonski prostovoljci niso nič bolj. In to je armada, kateri je Kolčak poveril nalogo, da okupira Petrograd najkasneje v septembra! Armada zdaj prodira v — nasprotno stran Petrograda.

OROŽJE POSLANO V MEHIKO.

New York, N. Y. — Iz tega mesta je bilo odposlanih na parniku "Morro Castle" deset kovčgov streliva in orožja. Kovčgi so bili poslani na parnik iz nekoga broadwayskega hotela. Detektivni so prišli na sled, da je bilo odposlano strelivo v Mehiko, ko je parnik že zapustil pristan. O pošiljavi streliva in orožja sta bila obveščena mornariški in justični departament. Najbrž dobe topničarke nalogo, da ustavijo in preiščejo parnik. Parnik je na poti v Havano, Progresso in Vera Cruz.

WILSON SKLIČUJE KONFERENCO DELAVCEV IN DELODAJALCEV.

Washington, D. C. — Predsednik Wilson je v svoji poslanici na Delavski dan izjavil, da v najkrajšem času skliče zastopnike delavcev in delodajalcev na konferenco, na kateri se bo razpravljalo o temeljnih sredstvih za zboljšanje razmerja med delom in kapitalom in o postavljenju vsega meznega vprašanja na novo podlago.

ŠKANDAL V PRODUKCIJI JELOVEGA LESA.

PREISKOVALNI ODBOR BO NAJBRŽ ZAHTEVAL POVRNITEV DENARJA.

Kongresni odbor pravi, da je bilo preveč potrošenih \$5.000.000.

Portland, Ore. — Preiskovalni kongresni odbor je brzojavil vojnemu tajniku, da je divizija za produkcijo jelovega lesa potrošila \$5.000.000 preveč v interesu Milwaukee železnice.

Poročilo pravi, da je produkcijska divizija za rdeč jelov les izdajala denar potratno in nepotrebn. Nadaljnja preiskava mogoče odkrije, da je treba zahtevati, da vrnejo Ryan in drugi denar, ki so bili odgovorni za stroške.

Podpirala sta poročilo kongresnika Frear iz Wisconsin, Magee iz New Yorka, podpisal pa ni poročila kongresnik Lea.

Odbor dalje priporoča, da se prodaja vsega materiala, ki je bil potreben pri produkciji jelovega lesa, odda za kasnejši čas.

ANSELL IZJAVLJA, DA SO GA OVIRALI PRI POMILOŠČENJU VOJAKOV.

Washington, D. C. — Samuel T. Ansell, bivši višji armadni avditor, je izpovedal pred senatnim odsekom, da so ga zadrževali vojni tajnik Baker, general March, višji armadni avditor Crowder in drugi višji oficirji, kadar je skušal izpovedati pomiloščenje za obsojene vojake. Odslek uvačuje Chamberlainovo predlogo za spremenitev vojaškega kazenskega zakonika.

Izpovedal je, ko je v letu 1917 napravil prvokrat poročilo, da se poizkusi milejši sistem, ni šlo poročilo daleč, kot do Crowderja. Kmalu za tem je bil seveda odstavljen kot vojaški avditor.

"Resnica je, da niso ljubili moj liberalnih nazorov. Seveda, tega ne povedo, ampak dejstva govore glasneje kot besede," je rekel Ansell.

Ko je kot višji armadni avditor pregledoval vojaške osodbe in jih vrnil generalnim majorjem s priporočilom, da ravnajo milostno z vojski, so mu jih vračali navadno s pripombo "brigajte se za svoje stvari."

PROFESOR, KI JE ZGOREL SVOJ POKLIC.

Boston, Mass. — Policijski komisar organizira prostovoljno policijsko četo, ker so se policaji v Bostonu pridružili delavski organizaciji, kajti na ta način upa policijski komisar uničiti organizacijo policajev, ki se ne brigajo za njegove prepovedi, s katerimi jim je prepovedal vstop v organizacijo in pridružitve k Ameriški delavski federaciji.

Priglasili so se seveda prostovoljni policaji in med temi je tudi profesor Edwin H. Hall, ki na harvardski univerzi predava fiziko.

EKSPLOZIJA V TOVARNI.

Martinsburg, W. Va. — V podjetju Kelly Island Lime in Transport kompanije je eksplodirala večja množina dinamita. Eksplozija je bila tako silna, da je ubila enega delavca in dva ranila.

STAVKE ŽELEZNIŠKIH VSLUŽBENCEV NE BO.

KONFERENCA Z GOMPERSONOM JE SPREMENILA TAKTIKO.

Voditelji priporočajo, naj se da upravi prilika, da zniža življenske stroške.

Washington, D. C. — Eksekutiva organiziranih delavcev v železniških delavnicah je namignila, da Ameriška delavska federacija ne bo odobrila stavke delavcev v železniških delavnicah.

Slišajo se glasovi, da so voditelji odbrali konferenco z Gompersonom in da so na tej konferenci sklenili, da skušajo ustaviti naraščajoče stavkovno gibanje med delavci.

Kmalu po konferenci, ki so jo imeli Gompera in njegovi tovariki z uradniki departamenta za nastavljanje železniških uslužbencev, je bila razposlana okrožnica, podpisana od eksekutive železničarske organizacije, lokalnim železničarskim organizacijam, v kateri je eksekutiva svetovala, naj nikar n stavko ne skušajo izsiliti 25-odstotnega povznanja meze.

Gompera in eksekutiva niso izdali nobene oficijelne izjave, ampak časnikarski poročevalci so izvahali, da nameravajo delavski voditelji dati administraciji priliko, da stabilira industrijske in življenske razmere preden odobre stavke v najvažnejših industrijah.

V okrožnici pravijo delavcem v železniških delavnicah, da je vzel trideset let, preden so organizirali delavce v železniških delavnicah in da je navadno postaviti vsaj eno karto.

Okrožnice so bile odposlane, in sedaj je odvisno od delavcev, če sprejmejo nasvet svojih voditeljev. Te okrožnice bodo prečitane na sejah lokalnih organizacij in člani bodo imeli priliko, da o njih razpravljajo.

JAVNA TRGOVSKA LAŽ.

Chicago, Ill. — Trgovci so se poprijeli nove metode, da dokažejo, da je ljudstvo samo krivo, če so cene visoke. Pri tem delu jih pa seveda podpirajo nekateri veliki dnevniki, ki služijo tistemu, ki plačuje dobro velike oglase.

Navadno ljudstvo ne daje velikih oglasov v te dnevnike, zategadelj pa imajo tudi malo prostora za zagovarjanje ljudskih koristi.

Po mnenju trgovcev so ljudje zakrivali draginjo, ker kupujejo samo najboljšo meso in najboljšo perutnino. Trgovci izjavljajo, da nihče ne mara manj okusnih mesnih kosov in da je ravno tako s perutnino. Mogoče je to resnica, ki velja le za milijonarje, kajti milijonarji niso uživali dozdaj še nikdar mesa druge vrste, kajti to meso je izključno namenjeno za ljudstvo, to je za delavce.

Trgovci vendar ne bodo trdili, da ameriško ljudstvo obstoji iz samih milijonarjev, ko pripovedujejo, da ljudstvo zahteva na trgu le prve vrste meso in perutnino.

V resnici prihaja na delavsko mizo dandanes prav malo mesa druge vrste iz enostavnega vzroka, ker delavska gospodinja nima denarja, da bi ga kupila. Da je to res, dokazuje dejstvo, da je danes več mesa in perutnine druge vrste v hladnih shrambah in ledenicah kot prve vrste. Meso in perutnina prve vrste prihajata na mizo bogatinov, na mizo delavcev pa prihaja malo mesa, še manj pa perutnine.

In če trgovci izjavljajo, da imamo radi tega draginjo, ker ljudstvo uživa le meso in perutnino prve vrste, tedaj prav lažejo.

TROŠKI NA MIROVNI KONFERENCI.

Washington, D. C. — Dozdaj so Združene države izdale za sklopanje miru \$1.250.000 in predsednik zahteva še \$925.000, da bo delo končano.

NOVA SPREMEMBA V MIROVNI POGODBI JE UDARILA ANGLIJO.

Washington, D. C. — Senatni odsek zunanjih zadev je sprejel nov amendum v mirovni pogodbi, ki določa, da imajo Združene države v izvrševalnem svetu lige narodov kakor tudi v svetu zastopnikov ravno toliko glasov kakor dotične članice lige, ki poseduje samoupravne kolonije. Po tem dodatku imajo Združene države šest glasov kot Velika Britanija.

GENE V TRGOVINI NA DEBELO SE PADAJO.

NAJBOLJ JE PADLA CENA PRAŠIČEM.

Gospodinja plačujejo se stare cene.

Chicago, Ill. — Koncem tedna so se padale živčne cene v trgovini na debelo. Najbolj so padli v ceni prašiči, in sicer za tri dolare pri sto funtih. Znižala se je cena tudi goveji živini in drobnici.

Cena koruzi je padla od 3 do 6 centov pri bučju in znižala se je cena drugemu žitu. Ker je padla cena živih prašičev, se je znižala cena prašičevega mesa.

Gospodinja plačujejo živila še vedno po starih cenah. Mesarji, ki sekajo meso na drobno, se izgovarjajo, da so meso, ki ga imajo v zalogi, plačali po visoki ceni. Koliko časa bo ta izgovor drl, je seveda odvisno od mesarjev, kajti kdor ne plačati mesa po ceni, ki jo zahtevajo mesarji, mora spustiti meso na trg.

Kdor hoče jesti meso, ga mora plačati po ceni, ki jo tirjajo mesarji. Gospodje se silno jeno, če jim kdo reče, da so profitarji, ker mesarji ne čakajo, kadar gredo cene v trgovini na debelo kvitko, da jim poidejo zaloge mesa, ki so ga kupili po nizki ceni, ampak takoj podraže meso. Gospodje mesarji se pri plačanju cen navzgor ravnajo po cenah v trgovini na debelo, pri padanju cen v trgovini na debelo je pa stvar drugačna in jokajo, da vendar ne morejo prodati mesa v svojo izgubo, ki so ga plačali po visoki ceni. Zrtve je seveda konzument, ki mora plačati zahtevano ceno, ali pa ne jesti mesa.

Kor hude jesti meso, ga mora plačati po ceni, ki jo tirjajo mesarji. Gospodje se silno jeno, če jim kdo reče, da so profitarji, ker mesarji ne čakajo, kadar gredo cene v trgovini na debelo kvitko, da jim poidejo zaloge mesa, ki so ga kupili po nizki ceni, ampak takoj podraže meso. Gospodje mesarji se pri plačanju cen navzgor ravnajo po cenah v trgovini na debelo, pri padanju cen v trgovini na debelo je pa stvar drugačna in jokajo, da vendar ne morejo prodati mesa v svojo izgubo, ki so ga plačali po visoki ceni. Zrtve je seveda konzument, ki mora plačati zahtevano ceno, ali pa ne jesti mesa.

ROZINE SO GA IZDALE.

Salem, W. Va. — James Wolfe je kupil petdeset funtov rozin. Nekdo ga je naznanil oblastim, da sumi, da bo iz rozin izdeloval opojno pijačo. Vrtila se je huna preiskava in oblastinski organi so našli pri njem napravo za kuhanje žganja. Odnali so ga v zapor in dvignili proti njemu obtožnico, da je izdeloval tihotapno žganje.

VLADA JE IZGUBILA TOŽBO NA PRAM ŽELEZNIŠKI DRUŽBI.

Los Angeles, Cal. — Pred sodnikom B. F. Biedsonem se je vrtila obravnava proti Southern Pacific železniški družbi radi pridobitve ogromnih oljnih zemljišč na sleparski način. Združene države je zastopal distriktni državni pravdnik. Sodnik je odločil, da železniška družba ni dohila teh zemljišč, ki so vredna pol milijarde dolarjev, na sleparski način.

MESTO TOŽENO ZA EN MILIJON DOLARJEV ODŠKODNINE.

Chicago, Ill. — Radi zadnjih plemenitih izgovorov je bilo dozdaj že vloženih proti mestu nad trideset odškodninskih tožb. Mestni pisar izjavlja, da tožitelji zahtevajo en milijon dolarjev odškodnine.

VREME.

Jasno in gorkeje; zmerni vzhodni vetrovi. Solnčni vzhod 6:16 a. m. Zahod 7:32 p. m.

PROSVETA

GLASLO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
GLASLO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cena oglasov po dogovoru. Rokopis se ne vrača.

Naročnina: Zedinjene države (taven Chicago) in Kanada \$4.00 na leto, \$2.00 na pol leta in \$1.00 za tri mesece; Chicago \$5.50 na leto, \$2.75 na pol leta, \$1.40 za tri mesece, in na inozemstvo \$7.00.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2657 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$4 per year; Chicago \$5.50, and foreign countries \$7.00 per year.

Datum v obljubljeni n. pr. (Julija 30-19) poleg vnosa imena in naslova pomeni, da vam je s tem dnem potekla naročnina. Posvetite jo pravočasno, da se vam ne utovi list.

PRODUKCIJA PREMOMA.

Od časa do časa pride v javnost glas, da bo letošnje zimo primanjkoval premog, ker se je znižala produkcija premoga. Vseled znižane produkcije so se skrčile zaloge premoga pri trgovcih, ko pride zima, ne bo mogoče tudi s pomnoženo produkcijo nadomestiti te izgube, ker bodo prišla hkratu velika naročila na premog. Take so jere-mijade črnogledih prerokov.

Zdaj se je oglasil kongresnik Hudlestone iz Alabame in trdi, da bo letošnje zimo primanjkoval premog. Tudi on navaja vzroke za primanjkoval premoga, ki smo jih slišali že od drugih prerokov in ki so podobni drug drugemu.

Vsi, ki napovedujejo primanjkoval premoga, se sklicujejo na statistični izkaz geološke družbe Združenih držav, po katerem se je premogova produkcija do 18. julija t. l. znižala za 77,600,000 ton.

Nihče ne taj, da se ni znižala produkcija premoga, ali znižana premogova produkcija ne pomeni še primanj-kovanja premoga. Kot se je znižala produkcija premoga, ravno tako se je skrčila produkcija drugih industrijskih izdelkov, posebno takih produktov, ki spadajo v vojno in-dustrijo. Tovarne, ki so izdelovale razstrelivo, orožje in razno drugo vojno opremo, so prenehale popolnoma z obratom, ali so pa obrat skrčile, ker ni bilo več potrebe za izdelovanje vojnega materiala. Te tovarne so se lani dobro založile s premogom, ker so imele slabe skušnje iz prejšnje zime, ko so silni viharji ovirali v januarju želez-niški promet in je bila vojna industrija čez glavo založena z naročili. Po tej skušnji so lani tovarne dale navoziti ogromne kupe premoga na svoja dvorišča, da bodo založene čez zimo s premogom.

Prilo je premirje in vojni department je črtal naročila. Kompanije so pričele odpustiti delavce in nekaj časa smo imeli tako veliko število brezposelnih delavcev, da se je bilo bati, da pride splošna kriza. To se je zgodilo, ker je industrija prehajala iz vojne industrije v mirovno. Tovarne je bilo treba opremiti s stroji, ki so potrebni pri izdelovanju blaga, ki najde kupce v mirnem času. V tem času se ni sukalo kolesje v tovarnah in logično niso potrebovali tudi premoga za proizvajanje gonilne sile. Velike premogove rezerve, ki so jih tovarnarji napravili za zimo, so ostale skoraj nedotaknene. In ko se je v maju pričelo obračati na boljše, so tovarnarji načeli te premogove rezerve, mesto da naroče nov premog, kar bi storili, če bi se vojna nadaljevala.

Da so se znižala naročila na premog, so vzroki v in-dustriji. Če odpadejo naročila na premog, se seveda zniža premogova produkcija. Sreča je bila, da niso bili drugi tovarnarji, ki niso izdelovali vojnih produktov, založeni s premogom kot vojni industrijalci, ker bi prišlo do prave krize v premogovi produkciji, če bi izostala naročila še teh industrijalcev.

V mirnem času ni še nikdar primanjkoval premog pozimi in tudi letos ga bo dosti, če operatorji in veletrgovci ne ustvarijo nalašč umetnega pomanjkanja premoga, da lahko navijejo cene.

Železniški ravnatelj Hines je z drugimi besedami po-vedal na prav razumljiv način, da ni najmanjšega vzroka za podražitev premoga. Nihče se ne more sklicevati, da je treba povišati eno premogu radi nazadovanja v pre-mogovi produkciji ali radi povišanja meze rudarjem. In železniški ravnatelj je gotovo prav dobro informiran o premogovi produkciji, torej tudi ve, kaj govori.

Sumljivo je torej, da kljub izjavi železniškega rav-natelja še vedno prihajajo ljudje s trditvami na dan, da pojde letošnje zimo prav trda za premog.

Ali se za takimi trditvami skrivajo zopet novi napadi privatnih interesov na ljudske žepe?

Jug želi, da se vrnejo zamorci iz severnih držav? — Ob času plemenskih bojev in ko so ti boji končali, smo čitali pod tem naslovom, da žele plantazniki v južnih državah, da se zamorci vrnejo v južne države, ki so se izselili v severne države. Ta želja ne izvira iz ljubezni do za-morcev, ampak zamorec je delavec, ki dela za zelo nizko mezo za plantaznika na jugu. O tem priča najboljša shod, ki so ga obržavali biznismeni in plantazniki v Mem-phisu. Na tem shodu so jasno povedali, da žele, da se

vrnejo le tisti zamorci, ki so se v zadnjih letih izselili iz južnih držav v severne. Plantazniki so celo dejali, da rajše najamejo tujezemske delavce, kot zamorce, ki so se rodili v severnih državah, ker ne žele, da se med zamorci ne udo-mačijo ideje iz severnih držav.

Seveda je tako blebetanje neumno, ker lahko te ideje iz severnih držav zanesejo na jug zamorci iz južnih, ki so izselili v severne države, ko se vrnejo v južne. Ali bojazen pred idejami v severnih državah pomeni, da se plantazniki boje, da ne bodo zamorci več hoteli delati za nizke mezde.

Po ponižnih, krotkih zamorskih delavcih hrepene plantazniki na jugu in zato brenkajo na struno, naj se za-morci vrnejo v južne države.

DOPISI.

S pota. — Še vedno bivam v severni Minnesoti, kjer je letošnja zima prijetna. Prijetno je opazo-vati marljivo farmarje pri pospravljanju poljskih pridelkov, kateri so letos izredno obili. Po-sebno dobro je obrabil krompir in žito. Tudi sena so veliko dobi-li, ker je bilo vreme jaka ugodno, ko so ga pospravljali. Sploh so farmarji jako zadovoljni z letoš-njim pridelkom ter upajo, da bo-do imeli velike dohodke.

Tukaj so pričele pihljati že hladne sapice in vročina, katere je nekaj časa vladala tukaj, se je pričela poslavljati. Ob mraku se že opazi sijaj severne luči, kate-ri je jako krasen.

Delavske razmere so še dosti povoljne, toda zaslužek marika-terem ne zadostuje v sedanjih draginjah za življenje, ker so ce-ne raznim življenjskim potrebšči-nam tako pretirano visoke.

Na Eveleth, Minn., se je poro-čil sin občeznega rojaka Jun-kota, trgovca in staroga nase-ljenca. Poročilo je tu rojeno gde. Cerjanec. Svatba se je vršila na Eveleth, Minn. v mestnem avdi-toriju. Novoporencem moje najiskrenejša častitke.

Na Chisholm, Minn., je avto-mobil povozil pet let staro hčer-ko starišev Bartul. Bila je na mestu mrtva. Zalujočim starišem ponesrečene deklice moje iskre-no sožalje.

Matija Pogorelec.

Gross, Kans. — Na poziv iz gl-uranda SNPJ za pobiranje prostovoljnih prispevkov za po vojni osirotle slovenske otroke v sta-rem kraju so se odzvali sledeči rojaki: Fr. Homar, deset dolarjev; Anton Sular šest dolarjev; po pet dolarjev so prispevali: Anton Homec, Jos. Tršinar, John Božič, Fr. Smerdu, Ignac Rogelj; Fr. Setine tri dolarje; po dva do-larja so prispevali: Jakob Ločniškar, John Erjavce, John Sular, Math Medved, Frank Znidarski; po en dolar: Ignac Ozebek, Filip Podobnik, Fr. Srebrnjak, Anton Gorenc, Alois Strasberger, Fr. Dollnar, Fr. Romoh, Alojz Vene; po 50c: Alojz Črtalič, Mihael Ko-kovič, Jos. Hadalin, John Gru-den; Jos. Podleznik, Jos. Dvor-šek, po 25c: John Franciš deset centov. Skupna vsota \$86.00, ka-tero vsoto sem poslal na pristoj-no mesto, namreč na gl. tajnika SNPJ.

V imenu osirotelih ter zapuše-nih otrok v stari domovini se naj-topleje zahvaljujem vsem daro-valcem. — Nabirala sta Anton Homec in Ana Smardur.

Anton Sular.

Springfield, Ill. — Poročano je že bilo, da so bili do malega vsi illinoiški premogarji na stavbi radi nepopolnega poslovanja gl-uradnikov illinoškega distrikta organizacije združenih ameriških premogarjev (U. M. W. of Ame-rica). Stavka je trajala deset dni; toda izredna konvencija illinoš-kega distrikta, katere se je vršila 19. avgusta t. l. je zaključila, da se morajo vrniti vsi premogarji na delo in ajeer 21. avgusta.

Kakor vedno, tako je bilo tudi v tukajšnji naselbini nekaj takih "zavednih" mož, katerim ne dā ilica miru in ne morejo čakati, da je stavka odpravljena in gredo še prej delati. To ni prav nič ča-stno za nobenega, pa naj se izgo-varja kakor se že hoče.

Ko smo se vrnili na delo, so pre-mogovne družbe odpustile več premogarjev ter jih po vrhu tega še kaznovala z denarno globo, po pet, deset in petnajst dolarjev, nekateri pa še več. Ta odredba premogovniških družb je pa še bolj razburila premogarje in ta-koj so se vršile izredne seje vseh podružnic illinoškega distrikta U.

M. W. of Amerika na katerih se-jah je bilo sklenjeno, da zastav-kajo zopet vsi premogarji. Dolo-žena je bilo, da stopijo v stavko 26. avgusta t. l.

Teh izrednih sej se je udeležil-tudi večje število raznih dobrih govornikov, kateri so nam poja-snjevali sedanjí težki položaj za delavce. Tako nam je eden izmed teh govornikov opisal položaj premogarjev v 12. distriktu, kjer morajo delavci stradati. Povedal nam je sledeči slučaj: Neki Ita-lijan, kateri je že dalje časa brez dela, je šel v bližnjo prodajalno, da dobi nekoliko moke, da mora žena narediti kruh, po katerem otroci vedno prosijo. Bil je pa brez denarja, ker ni imel nobe-nega zasluzka. Ko pride ta nesre-čni delavec v prodajalno, zahte-va moko, katero mu trgovec tudi takoj da, toda obenem zahteva tudi denar. Toda Italijan, kateri je bil brez centa, je vzel moko ter hitro odšel proti domu. Trgovec je nekaj časa vpil za njim toda brez uspeha. Nato pošlje policia-ja na dom tega Italijana, da naj prinese denar ali pa moko. Poli-caj je res odšel, toda ko pride v stanovanje delavca, opazi kopice otrok, kateri so se držali matere, ki je delala "biscuits" iz te mo-ke, ter se jokali in mlo prosili kruha. Žena tega delavca je bila samsa objokana. Ko policaj vidi ta prizor se mu zasmili cela dru-žina ter odide nazaj, odkjer je prišel brez kakave vprašanja. Ko ga omenjeni trgovec opazi, ga ta-koj vpraša, kje je moka ali pa de-nar. To je pa policaja tako raz-kačilo, da mu je odgovoril: "To h... I with your flour" in mu je razložil, kaj je videl pri ome-njeni družini. Razumno, da se je trgovec jezil nad vsemi, kar mu pa ni pomagalo ničesar.

Povedali so nam še več enakih slučajev, iz katerih se razvidi, v kakšnih razmerah mora delav-stve živeti.

Opozarjam vse rojake, da naj bodo mirni, ter da naj se nikar ne pustijo zapeljati od raznih hujšakačev, katerih vse mrgoli v sedanjem času med delavci.

Na zadnji redni seji društva "Illinois", št. 47 SNPJ smo imeli v razpravi tudi sedanjí položaj ter debatirali o tučki v pravilih, katere se glasi, da je prepoveda-no članom SNPJ v času stavke delati v podjetjih, v katerih je stavka odredena od delavske or-ganizacije. Nadalje smo imeli v razpravi tudi, ako bi bil kak član tega društva poškodovan ali ran-jen v času stavke bodisi na uli-ci ali pa pri delu v rudniku.

Opozarjam člane tega društva, da naj vpoštevajo pravila, ter naj se nikar ne izpostavljajo raznim nevarnostim. Zadržite se popolno-ma mirno ne izvajate in tudi se ne pustite izzvati od drugih.

Kako bo vsa stvar izpadla po-ročam prihodnjič. Opozarjam sam-o toliko rojakom širom Unije, da ne hodite v to državo za de-lom v premogokope, ker vlada sedaj tukaj pravi kaos in nihče ne ve, pri čem da smo.

Poročevalec.

Diamondville, Wyo. — V pre-mogovni v Frontier, Wyo., se je ponesrečil 20. avgusta t. l. rojak John Binach, ki je dobil tako te-žke poškodbe, da je istim podlegel v bolnišnici še isti večer. Po-nesrečeni rojak je bil za vavzika v omenjenem rovu. Ko je prišel z naloženimi vozčki do glavnega križišča, so prišli od nasprotni strani prazni vozčki po istem ti-ru. Ko se ni hotel ogniti, je hotel rešiti konja, toda prazni vozčki so ga pritisnili s tako silo ob-steno, da so ga popolnoma zmeč-kali. Odpeljali so ga takoj v "Lin-coln county Miners Hospital" kjer je pa zvečer ob deveti uri u-mrl v hudih bolečinah. Nesreča se je pripetila o poldan.

Pokojni je bil član društva "Bratje miru", št. 253 SNPJ in društva "St. Mihael Arhangel".

JSKJ v Diamondville, Wyo. Po-greb se je vršil 24. avgusta na ka-toliško pokopališče v Kennever, Wyo., katerega se je udeležila zveza štiri društev iz Sublet, Wyo. ter krajevna podružnica št. 2360 U. M. W. of America.

Najiskrenejša hvala vsem ude-leženem pogrebu.

Pokojni je bil rojen 15. septem-bra 1881 v občini Bakes okraj Logatec na Notranjem. Nekje v Pennsylvaniji zapuša tri bra-trance, v stari domovini pa mater, kateri zapuša posmrtnino obeh društev.

Sorodnikom pokojnika izrekam iskreno sožalje.

Blaf Kos, tajnik - dr. št. 253 SNPJ.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Lukas Krumpal, Standardville, Utah. — Rojakom je že splošno znano, kako so bile razmere v starem kraju med vojno radi te-ga se nam ne vidi potrebno, da bi priobčili vaše pismo, katerega ste dobili iz starega kraja. Poseb-no še, ker sedaj prihajajo pisma redno.

KONVENCIJA SOCIJALISTIČNE IN KOMUNISTIČNE STRANKE.

Chicago, Ill. — V soboto je bi-la otvorjena narodna konvencija redne socialistične stranke v tu-kajšnji dvorani unije strojnikov (Machinists Hall) na 130 So. Ash-land Blvd. Okrog 200 delegatov je navzočih in med njimi so tudi za-stopniki levega krila. Narodni od-bor stranke je zboroval že v pe-tek.

Istočasno so prišli v Chicago delegatje novoustavljene komuni-stične stranke, ki sestoji iz 35,000 izključenih članov socialistične stranke. Dvorana za njihovo kon-vencijo še ni bila najeta v soboto.

Obe konvenciji bosta trajali ves teden. Govori se, da bodo delegat-je levega krila zapustili sociali-stično konvencijo in se pridružili komunistom. To se najbrže zgodi, ako propade njihov predlog, da konvencija prekliče sklep stran-ke o ekskluzivni glede na izključe-nje komunističnih organizacij.

Chicago, Ill. — Otvorjena se-ja socialistične konvencije v so-boto je bila zelo burna. Delegatje levega krila so bili poraženi, ko so hoteli dobiti kontrolo na konven-ciji. Njihov poraz je pravzaprav čuden, kajti odsek za pregledova-nje poverilnic jih ni hotel prizna-ti kot delegate in naposled jih je policija iztirala iz dvorane. Kako je prišlo do tega, da je policija intervenirala v dvorani, ni še po-vsem jasno. Levokrilci pod vod-stvom Johna Reeda iz New Yorka obtožujejo Germerja, tajnika stranke, da je pozval policiste v dvorano, ker drugače se ni mo-gel iznebiti delegatov levega krila. Germer zavrača obtožbo in pravi, da ne ve, kdo je kilcal de-tekitive in da jih sploh ni kilcal nihče, pač pa so se sami vmešali, ko je bil prepri v dvorani tako velik, da je malone prišlo do pre-tepa.

Na popoldanski seji se je na-daljeval nemir in končno je izja-vil John Reed, da si levokrilci po-klječe druge prostore, kajti zho-rovanje z desnokrilci pod pro-tektojo policije je nemogoče. 81 delegatov je z Reedom vred zapu-stilo socialistično konvencijo.

Večina delegatov levega krila je v nedeljo zaključila, da se levo krilo pridruži komunistični stran-ki, ki priznava moskovsko inter-nacionalno in zahteva sovjetsko vlado za Združene države. Or-ganizacija I. W. W. je povabljen-a, da se pridruži komunistom. Kon-vencija komunistične stranke se vrši nekje na Blue Island Ave. blizu 12. ceste. Kljub temu skle-pa pa ni levo krilo poselilo komu-nistično konvencijo, temveč je od-prlo svoje posebno zborovanje, ki je pa menda bilo le začasno.

Posebni odsek socialistične kon-vencije, ki je pregledal poverli-nice, je zaključil, da se delegatje iz države Ohio ne sprejmejo. Victor Berger je ostro oštel levo-krilce in njihove pristaje, ki so napolnili galerijo in ozadje zho-rovalne dvorane. Imenoval jih je "anarhisti" in "drhal tuležih dervišev". Nato je nastal velik vihar. Pristali levega krila so vpi-li: "Vzrite Bergera ven!" Sey-mour Stedman, član ekskuzivne in-

pristali desnega krila, je dejal v nedeljo, da je zborovanje nemo-goče dokler se "komunistično ob-činstvo" vmešava in ovira delo v dvorani. "Kdor ni z nami, naj gre v prtilje, kjer zboruje levo kri-lo", je dejal Stedman.

Socialistična konvencija ne bo nominirala predsedniških kandi-datov. J. Louis Endgahi je suge-stiral, da delegatje nominirajo Debsa kandidatom, toda Stedman, začasni predsednik konvencije, ga je zavnil, da bi nominiranje v tem času škodovalo Debsu, čigar pardoniranje se pričakuje v kra-tkem.

KAKO MILJONARJI PLAČUJEJO DAVKE.
Država mora pomagati okrajju pri iztirjanju davkov.

Waukegan, Ill. — Okrajne ob-lasti okraja Lake se že dalje časa bojujejo, da istirjajo od milijonar-jev davke, ki so namenjani v me-stih severno od Chicago in ob Mi-chiganekem jezeru. V šestih letih so neplačani davki narasli na dvanajst milijonov dolarjev. Dok-ler so milijonarji živeli, so dali svoje krasno opremljene palače nizko obdavčiti. Šele iz zapuše-ine teh milijonarjev se je izvede-lo, koliko so njih posestva vred-na. Dokler so živeli, so bili vsi si-romaki, ko je pa bilo treba po-njih smrti deliti njih osebuo last-nino, se je pokazalo, da je veli-ka, da se na davkih plačali pre-malo dvanajst milijonov dolarjev.

Okrajnim oblastim v okraju Lake bo pomagal državni proku-rator Brundage. Svoje pozornost bo posvetil najprej zapuščini Charles A. Smitha, ki je zapustil za tri milijone dolarjev osebuo lastnino. Okrajne oblasti izjavlja-jo, da od te osebuo lastnine niso bili plačani davki. Zapiski izka-zujejo, da so bili davki plačani le od \$1,800,000.

LINCANEJE S POŽIGOM.

Eastman, Ga. — Podivjani ljudje so ustrelili zamorca Eli Cooperja v Okmulgeju. Umor je bil izvršen v cerkvi. Po izvrše-nem umoru so linčarji zapalili cerkev. Ali divjakom ta čin še ni bil dosti. Požgali so še druge cerkve v bližini in dom zamorske podporne organizacije. Nekdo je raznesel vest, da se zamorec oborožujejo in da padejo po belo-poltnižih. S tem izgovorom zago-varjajo divjaki svoj brutalni čin.

POTREBA ZA NEMŠKA BAR-VILA.

Washington, D. C. — F. P. Gar-van je vprašal predsednika Wil-sona za dovoljenje, da odpošlje agente v Pariz, ki bodo kupili od odškodninske komisije za šest me-secev nemških barvil. Garvan u-pa, da jih bodo kasneje izdelova-li v Združenih državah, ker so jim sedaj baje znane tajnosti nemških kemikarjev, na kakšen način so izdelovali barvila.

Zaloga barvil za barvanje suk-na in platna v Ameriki so pošle.

ŠE ENA PREHKAVA.

Washington, D. C. — Senatni odsek za pregledovanje troškov je priporočil senatu, da se pre-lšč uparava upravitelj tuje-zemske lastnine A. Mitchell Pal-merja in F. P. Garvana, sedanje-ga upravitelja.

MESTNI MARŠAL OTOŽEN.

Ligon, Ill. — Mestni maršal William Smith se je moral še z dvema meščanoma zagovarjati pred mirovnim sodnikom McKem v Oak Parku radi nespodob-nega obnašanja.

Aretirali so jih deputiji v služ-bi Corn Products Refining kom-panije. Drummond, vodja kom-panijskih deputijev, je izpovedal, da mu trojica ni hotela dati pro-ste poti, ko je hotel mimo nje s tovarnim avtomobilom. Nadalje-val je, da so njemu in njegovima tovarišima pobrali zvezde in jih oklofutali.

Marshalla in meščana zagovar-ja advokat Kerner, ki je izjavil, da so deputiji obnašali nespo-dobno.

Advokat pravi, da so bili pija-ni in da so delali truš blizu so-le. Maršal jim je ukazal, naj za-puste mesto. Pijani deputiji so napadli maršala in mu vzeli zve-zdine. Pozval je dva meščana na pomoč, ki so jih deputiji seveda na-padli in pretepli.

Inozemstvo.

Zaveznika diktatura na Ogrskem?

Kodanj. — Dunajski list "Der Neue Tag" piše, da bodo zavezniški proklamirali diktaturo na Ogrskem in general Gordon bo prvi diktator. Dalje se uvide ponovna blokada Ogrske. Zavezniški so poslali ultimatum sedanjemu diktatorju Ogrske Friedrichu u grofju, da bo interniran, ako se ne umakne.

Pariz. — V nedeljo je prišlo poročilo iz Budapešte, da se Friedrich s svojimi reakcionarnimi ministri noče umakniti s krmila vlade. Friedrich se je polastil vlade, ko je odstopil nadvojvoda Jožef, in tedaj je izjavil, da njegova "stranka" predstavlja večino ljudstva in da socialisti ne smejo priti v vlado.

Anglija vodi ligo narodov.

London. — Vodstvo lige narodov je faktično v rokah Anglije in London je glavni stan lige. Eric Drummond, ki je bil v Parizu imenovan tajnikom lige, je glavni funkcionar, ki je najel okrog 60 oseb za propagando in organizatorično delo. Angleški denar podpira ligo narodov, kakršna je danes.

Posledice vojne.

Ženeva. — 19letni nemški vojak Joseph Ritter je bil pravkar obojen na smrt, ker je ubil šest oseb s sekuro. Ritter se je izgovarjal, da je bil v nebrojnih bitkah na fronti tako demoraliziran, da mu ni drugo na mislih kot ubijanje.

Nemčija je plačala milijon mark za ubitega častnika.

Pariz. — Nemčija je plačala Franciji milijon mark odškodnine za častnika Paula Mannheima, ki je bil ubit v Berlinu meseca julija. Francoska vlada bo podarila omenjenemu vsoto mednarodnemu Rdečemu križu.

Kolera na Japonskem.

Honolulu. — Tukajšnji japonski list "Nippu Ziki" je prejel brzojavko iz Tokija, da razsaja kolera v Tokiju in Jokohami.

Anglija išče kontrolo nad Donavo.

Dunaj. — Tukaj poročajo, da se angleški kapitalisti pogajajo za nakup vsega trgovskega brodevja od podonayskih družb. Ako se Angležem posreči kupiti, bodo kontrolirali plovo na Donavi od Passauja do Črnega morja.

Francoška zbornica bo danes glasovala o mirovni pogodbi.

Pariz. — Generalna diskusija o ratifikaciji mirovne pogodbe je bila nenadoma zaključena zadnji petek. Zadnji je govoril socialist Albert Thomas in ko je končal, je izjavilo 24 poslancev, ki so bili na govorniški listi, da ne bodo govorili. Ministri so bili v zadregi, kajti pričakovali so, da se bo debata vlekla še ves prihodnji teden. Po kratkem posvetovanju je izjavil Andre Tardieu v imenu vlade, da bo on odgovoril nasprotnikom mirovne pogodbe in njegov govor bo trajal poldrugo uro. Tedaj se je oglašil socialist levega krila Jean Bon in v ostren napadu na ministre je dejal, da ne mara poslušati Tardieua in da naj govori Clemenceau. Iz tega je nastalo vprašanje zasednice in večina v zbornici je podprla ministere. Nato je bilo zborovanje odloženo na turek, ko vlada odgovori kritikom in potem se bo vršilo glasovanje o ratifikaciji.

Thomas je v svojem zaključnem govoru napadel pakt glede na kotlino Saar in zahteval, da se teritorij ob Reini nevtralizira pod kontrolo lige narodov. Dejal je tudi, da se mora bivši nemški kaiser zagovarjati pred sodiščem s namenom, da se ustalira odgovornost za vojno.

Poljska pripoznala vse ruske vloge razen sovjetske.

Varšava. — Poljska vlada je sklenila poslati svoje poslanike vsem ruskim vladam, samo sovjetski v Moskvi ne.

Kdo govori resnice — Wilson ali Balfour?

London. Na izjavo predsednika Wilsona pred senatom v Beli hiši, da on ni vedel nič o tajnih pogodbah dokler ni prišel v Pariz, odgovarja Balfour, minister zunanjih zadev v angleški vladi,

da ni ob času svojega obiska v Washingtonu leta 1917 ničesar slišal pred Wilsonom in da je takrat predložil ameriškim predstojnikom ves načet mirovni pogovor Anglije za kar ima dokumentarne dokaze. Skratka Balfour pravi, da je položil vse karte na mizo, ko je bil Wilsonov gost v Washingtonu.

Nemci uničili cepeline?

Berlin. — Tukaj kroži še nepotrjeno poročilo, da je mlad častnik, posnemajoč kapitana Reuterja, ki je dal potopiti nemško floto v Seapa Flowu, ukazal uničiti vse zračno floto cepelinov, ki bi imeli po mirovni pogodbi priti v roke zaveznikov. Kakor pravijo, je 74 cepelinov uničenih in nedotaknjenih je še 16.

Ekspirerjev sin kupil vilo v Italiji.

Rim. — Ekspirer Joachim, sin bivšega nemškega cesarja, je kupil krasno vilo z imenom "Villa Favorita" v Castagnoli za 80.000 lir.

Časnikarska cenzura na Irskem odpravljena.

Dublin. — Vlada je sklenila odpraviti časnikarsko cenzuro na Irskem s 31. avgustom.

KAKO GOVORE PRAVE DOBROTVORICE.

Chicago, Ill. — "Znajte delovne ure in dovolite očetom, da postanejo prijatelji svojih otrok."

Tako se je izrazila Mary E. McDowell, predstojnica dobrotnega zavoda "Chicago University Settlement," ki izvršuje dobrotno delo in podučuje žene klavniških delavcev v klavniškem okraju že skozi pet in dvajset let. "Odkar je uveden osemurni delavnik v klavnicah, se veselim, ko vidim, kako se očetje trudijo spoznati svoje otroke."

Izjavila je na vprašanje mesarskih advokatov, da je v sled spopolnjenih strojev mogoče uvesti šesturni delavnik v klavnicah. Povedala je, da ji je njen brat dejal, da bo v svoji livarni uvedel osemurni delavnik, da pomnoži produkcijo.

Izjavila je, da družina, obstoječa iz štirih oseb, potrebuje v klavniškem okraju, samo za meso in druge življenske potrebščine \$1.054,56 na leto. Dodala je, da stanje čevlji za dve hčeri \$40 na leto, jimska obleka za družino \$80, oče mora plačati svojo organizacijo \$9, za cerkev gre \$8 in za zavarovanje pa \$65,60.

Povdarjala je, da je žalostno dejstvo, da morajo žene delati ponoči, da pomagajo pokriti primankljaj v družini. Tak sistem ubija otroke na duši in telesu.

Povedala je tudi, da delavci in njih družine sicer ne stradajo, ampak vsi so podhranjeni.

ŽRTEV PLAKAJOČEGA ŠPANCA.

Chicago, Ill. — 26-letni brivec Nathan Rozin je postal žrtev plakajočega Španca. Te vrste sleparji so dobili to ime, ker so se prvičkrat pojavili na Špankem, ko je bila Španska razkosana po stoletni vojni.

Rozin je prišel na policijsko postajo in je povedal tole:

Z voza cestne železnice je stopil na vogalu Madisonove ceste in La Salleve ulice star sivolas Španec, ki je plakal in se držal v dve gubi. Približal se je Rozinu in ga nagovoril. Rozin se je starček smilil, kajti debele solze so mu lile po obrazu in se izgubivale v dolgi sivi bradi. Povedal je, da ima deset tisoč dolarjev pri sebi. Rad bi kupil vozni listek v staro domovino, toda nihče ga ne razume. Med pogovorom se je pridružil še en tujec, ki je segel v pogovor in kazal sočutje za "neurečnega Španca." Dogovorili so se, da njima Španec izroči denar v varstvo, če mu dasta kakšno poročilo.

Rozin je hitel domov in prinesel je s sabo petdeset dolarjev in zlatnine za osem sto dolarjev. Vse je dal Špancu, ki ga je odvedel tujec s sabo, da kupita vozni listek. Rozin je dobil zavoj "\$10.000", da ga hrani. Rozin je prišel ob dogovorjeni uri na določeno mesto, toda zastoj je čakal, da se prikaže tujec in Španec. Ko se je naveličal čakati, je šel na policijsko postajo in potolič svojo bol. Povedali so mu, da so to vest o plakajočem Špancu že večkrat slišali, toda pomagati mu ne morejo, dokler ne primejo navlihanih sleparjev.

POTNI LISTI ENO LETO PO SKLENJENEM MIRU.

Washington, D. C. — Predsednik je sporočil kongresu, da naj še eno leto po sklenjenem miru ostanjejo potni listi v veljavi, da bo mogoče kontrolirati naseljevanje.

PARNIKA STA UDARILA SKUPAJ.

New York, N. Y. — Parnik "Munaires" je udaril ob neki drugi parnik, ki se je pogreznil, ko je vozil iz pristana.

ALI JE VAŠE ZDRAVJE VREDNO 2 CENTA?

Ako trpite na nervoznosti, izločenih in lednih bolečinah, naprtju, splošni slabosti, glavobolu, nimate teka, imate nečisto kri, ako ste utrujeni, se pučite onemogli, kajti, ako imate bolečine v hrbtu, reumatizem, polijte nam pismo s znamko za 2 centa in s svojim naslovom in mi vam bomo poslali v obratno pošto, POPOLNOMA PROSTO, popolno tridnevno zdravilo našega JUVITO zdravila, ki je postavljeno iz čistih zdravilnih snovi. Naslov:

JUVITO LABORATORY,
South Hills Branch 6,
PITTSBURGH, PA.

RAD BI IZVEDEL

za naslov mojega prijatelja Andreja Pšeničnika, doma iz Kapel pri Brezicah ob Savi. Zadnje pismo sem prejel od njega še leta 1913 iz Johnston City, Ill. Uljudno ga prosim, da se mi oglasi ako bo čital ta oglas. Cenjene rojake tudi prosim, da sporoče njegov naslov, za kar bom zelo hvaležen. Poročati imam zelo važne stvari iz stare domovine. Moj naslov je: Andrej Strasar, 1828 W. 22nd Street, Chicago, Ill. (Sept. 2-3).

POZOR! POZOR!

Izdel je novi oblični cenik Domaćih Zeliščnih Zdravil (priporočeni po šupniku Kneippa). Poleg vsakega zdravila je na kratko razloženo, za kaj in pri kateri bolezni se rabi. Ta cenik bo vodnik k vašemu zdravju. Pšiste ponj še danes. Polijem ga brezplačno.

MATH. PEZDIR,
Box 772, City Hall Sta.,
NEW YORK, N. Y.

NAPREDEK.

"Prosveta" piše za blagostanje ljudstva. Ako se strinjaš s njimi idejami, podpiraj trgevo, ki oglašajo v Prosveti. — V zalogi imam vse za vsakdanje potrebščine po zmerni ceni.

ANTON SOBNIK,
Harrisburg, Pa.

PRODA SE

moderna, dobro stoječa trgovina mlekih oblek, klobukov, čevljev, t. t. d.
v Slovenskem Narodnem Domu, v La Salla, Ill.
Lepa prilika za podjetnega SLOVENCA.
Za vsa pojasnila in druge podrobnosti glede prodaje, obrnite se do lastnika

F. E. KOFFERLE,
642 First Street, La Salle, Ill.

RAD BI IZVEDEL

kje se nahajajo Barbara Rokič in Berta Rokič, doma iz Ptujke, vas Ročice na Kranjskem. Nahajajo se menda nekje v Jolietu, Ill. Poročati imam zelo važne stvari iz stare domovine iz pisma, ki sem ga prejel od doma. Cenjene rojake uljudno prosim, če kdo ve za njih naslove naj mi to nemudoma sporoči, za kar bom zelo hvaležen. Ako bosta pa sami čitali ta oglas, naj se meni prijavita na moj naslov: Paul Kolesa, P. O. Box 357, Herminie, Pa. (Sept. 2-3-4-5).

ISČEM SVOJEGA BRATA

Franka Škul, doma iz Volake pri Velikih Laščah. Pred 6 leti je bil v Clevelandu, Ohio in pozneje ne vem kam je šel. Jaz njegovo sestro Ivana Škul sedaj omožena Hrašar, iz zelo rada izvedela za njegov naslov. Poročati mu imam zelo važne stvari. Moj naslov je: Ivana Hrašar, R. 1, Box 1574, Herminie, Ill. (Sept. 2-3-4).

Sedaj lahko naročite list "Prosveta" svojcem v stari domovini. List za stari kraj stane za celo leto \$7.00, za pol leta pa \$3.50.

Delno zdravilo za žene.

To je kar 7-krat lažje reče eno od najboljših zdravil priprav, ki se jih morejo poslužiti ženske žene in dekleta kot sredstvo za hitro in trajno odpravo vseh izločkov nerednosti, ki se tičejo svojega spola. Ime tega zdravila je

Severa's Regulator

(Severa's Regulator) in prostor kjer ga dobite je v vsaki lekarni. Seveda morate zahtevati pravega in odkloniti vse ponaredbe, kajti le na ta način ste lahko sigurni, da dobite najboljši in najhitrejši vseh. Cena \$1.35 in 5c davka.

RAD BI IZVEDEL

kje se nahaja moj prijatelj Luka Miklavčič. Že nad leto dni odkar mi je zadnjič pisal iz Fremont, Cal. Radoveden sem, kje je sedaj. Cenjene rojake prosim, če kdo ve za njegov naslov naj mi ga naznani, ako bude pa sam čital oglas, naj se mi sam prijavi na moj naslov: George Verčič, P. O. Box 648, Bnd, Ill.

V STARI KRAJ

se lahko potuje. Jugoslovanaki konzulat zopet izdaja potne liste za potovanje skozi Francijo. Vsak teden odpluje iz New Yorka po eden ali več parnikov Francoske družbe. Za vsak parnik imam še nekaj tiketov na razpolago. Cene so pri meni iste kakor pri kompaniji. Kdor želi potovati, naj se obrne za pojasnila na

LEO ZAKRAJSEK-A

70 — 9th Ave.,
New York, N. Y.

Dostavek: Prekribrim tudi potne liste onim, ki nočejo imeti sami te sitnosti.

Slovenska Narodna

Podporna Jednota.

Ustanovljena 9. aprila 1884.

Izšep. 17. junija 1907 v drži Illinois.

GLAVNI STAN: 2887-88 SO. LAWNDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.
GLAVNI ODBOR ZA DOBO 1919-1922.

Izvrševalni odbor.

UPRAVNI ODBOR.

FREDERICK: Thomas Conlan, 2887-88 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
PODPREDSEDNIK: Anton Hrašar, Box 148, Cannelburg, Pa.
TAMAR: John Verducci, 2708 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
TAMAR: BOLNIVSKA ODBOR: Paul Berger, 2887-88 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
SLABANIK: Anton J. Tabor, Box 1, Chicago, Ill.
UPRAVITELJ GLASILA: Filip Odle, 2887-88 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

POBODNI ODBOR.

John Ambrosi, predsednik, Box 261, Cannelburg, Pa.
John Underwood, 422 1/2 St., Springfield, Ill.
Martha Schindler, Box 276, Burlington, Ohio.
Joe Stulick, Box 422, Burlington, Pa.
Frank Sauer, 5000 Fremont Ave., Cleveland, Ohio.

BOLNIŠKI ODBOR.

OSREDNJE ODBORJE: Paul Berger, predsednik, 2887-88 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
VARNOST ODBORJE: Rudolf Pistorich, Box 422, Burlington, Pa.
Anton Stulick, Box 276, Burlington, Ohio.
KAPLAN ODBORJE: Anton Sauer, Box 104, Green Lake, Wis. (neposredno).
Leo Nelson, Box 261, Gilbert, Minn., na overenju.

Nadporni odbor.

Max Petrovič, predsednik, 18217 Waterloo Rd., Cleveland, Ohio.

John Ambrosi, 422 1/2 St., Springfield, Ill.

Joe Kolan, 1007 E. 74th St., Cleveland, Ohio.

Tiskovni odbor.

Thomas Conlan, John Ambrosi in Max Petrovič.

IZVRŠITELNI ODBOR.

FREDERICK: Frank Ahl, 5124 St. Clair Ave., Chicago, Ill.

John Trubel, Box 121, Lawrence, Pa.

John Sauer, 500 Eaglewood, Detroit, Mich.

John Sauer, 1401 E. 25 St., Cleveland, Ohio.

Mary Udris, 1544 St. Basile Ave., Chicago, Ill.

VARNOSTI IZVRŠITELNI ODBOR: Dr. F. J. Kora, 5000 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

ODGOVORNI UREDNIK "PROSVETA": John Ambrosi.

POBODI — Vsi donosniki polijate in stvati, ki se glasejo gl. izvršiteljskega odbora in izločajo, naj se polijajo na naslov: John Verducci, 2887-88 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Vse donosne bolniške polijate naj se polijajo Paul Bergerju, tajnik bolniškega odbora v gl. uradi.

Vse polijate gl. izvršiteljskega odbora v gl. izvršiteljskem odboru se naj polijajo M. Petroviču, predsedniku nadpornega odbora, gl. izvršiteljskega odbora.

Vsi polijati na gl. izvršiteljskega odbora se naj polijajo na naslov: John Ambrosi, Box 261, Cannelburg, Pa.

Vse polijate vseh izvršiteljskih gl. izvršiteljskega odbora se naj polijajo predsedniku nadpornega odbora: Thomas Conlan.

Vsi dopisi in drugi spisi, memorandumi, spisi, naročila in spisi vsi, kar je v zvezi s gl. izvršiteljskim, naj se polijajo na naslov: "Prosveta", 2887-88 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Rojaki Pozor! Zelo važno! — Čitajte!

Po dolgi in težki bolezni imate sedaj zopet priložnost hitro in nesaljivo pomagati svojim v stari domovini, da njim pošljete denarno pomoč s posredovanjem spletna priznanja

EMIL KISS BANKE PO KABLIGRAMU

Te je neposredna zveza s Kranjsko, Štajersko, Spodnjo Koroško, Ljubljano, Primorjem, Dalmacijo, Hrvaško, Slavonijo, Bosno in Hercegovino in s denarnim zavodom

"PRVA HRVATSKA ŠTEDIONICA U ZAGREBU"

100 kron velja sedaj.....\$ 3.75

10,000 kron\$350.00

Za vsako brzojavno polijatev znašajo stroški \$2.50 ne glede nato, kolika je svota.

Vse denarne polijatev se jamčene.

PRODAJA PAROBRODNIH LISTKOV V VSE KRAJE EVROPE.

Predno se podate na potovanje, vprašajte to trdiko za potrebna pojasnila in navodila. V slučaju potovanja vam ta trdika preskrbi potrebne preostre, če ji dopeljete oro. — Vse potrebne pojasnila glede potovanja se dajejo osebno in pismeno brezplačno.

Redno vedno zelo opreani in ne poskušajte tu in tam s polijanjem denarja v stari kraj, temveč se vedno skupno obrnite na stari in vsakdanji priznane trdiko, katere polijate se nad DVAJSET let denar v Vaše stare domovine in katere naslov je:

Emil Kiss, bankir,

133 Second Ave. cor. 2. St.

NEW YORK, N. Y.

Plačamo po 4% obresti na hranilne vloge.

Vstanovljen 1885. Poslajo pod drljalno nadzorom.

Vaši lasje potrebujejo dobro sredstvo za izpiranje. Vsačdo naj bi rabil Severovo toniko za lasi (Severa's Hair Tonic), katero je izmed dobrega najboljša zdravilo proti izpadanju las, ki obenem povzroči lepo rast las.

Čistost ust je zelo važna za zobe kot za zdravje sploh, zato naj se vsaj enkrat na dan ispirajo. Severov Antiseptol (Severa's Antiseptol) je kot najlažje in ta namen. Poskušajte vas o tem potrdi. Cena 35c in vojni davek 2c.

Ali imate hrtobol?

To dokazuje da so vaše ledvice v neredu in potreno je, da vzivate zdravilo, katero odpravi bolečino v hrbtu in vam zopet povrne krepko zdravje. Z lastne izkušnje vam priporočamo

Severovo zdravilo za obisti in jetra.

(Severa's Kidney and Liver Remedy), katero je neprekosljivo zdravilo zoper vnetje ledvic in mehurja, težkemu odteku vode, bolečinam pri odkakanju vode, nezdravemu in kislemu želodcu in hrtobolu ki prihaja od bolnih ledvic. Zelo priporočljivo za otroke, ki po noči močijo postelj. Cena 75c in \$1.25. Vojni davek je 3 in 5 centov.

Ako ne dobite Severovih zdravil v lekarni, potem pišite in pošljite potrebno svoto s vračilo, dačkom 2c.

W. F. SEVERA CO., Cedar Rapids, Iowa

Vaše lice naj bi bilo zrelo zdravje, preostalo vseh izločkov. Če temu ni tako, tedaj rabilte Severovo Cremo (Severa's Face Cream). To je znamenito sredstvo za dosaga lepo kožo in črno lice. Cena 35c in vojni davek 2c.

Teletno milo mora biti popolnoma čisto da je antiseptično in zdravilo na kožo. Najboljše za to vrsto je Severovo zdravilo mila, katerega naj bi rabil vsak član družine, vsak dan v loju. Poskusite in se prepričajte. Cena 25c in vojni davek 1c.

4

NOVICE IZ JU-GOSLAVIJE.

VTISI IZ CELOVCA.

Zdi se, da jugoslovanska okupacija ne bo zmanjšala nasprotstva celovskega prebivalstva proti naši državi. . . .

Glede uradnikov in javnih nastavljenecv j moralo sicer biti to v naprej jasno. . . .

Saj ni za nje odločitev o pripadnosti mesta Celovca zgolj čustveni problem, marveč eksistenčno vprašanje. Isto velja tudi za vse funkcionarje, gospodarstvenike in političnih organizacij, ki so najbrže želeli ovir pri Gospi Sveti ravno tako vesel, kakor jih je kmet, kojemu so jih potegnili čez svoje njuje. Vse to pa na prvi pogled kaže ne velja za široke sloje delavstva in meščanstva. . . .

Na vsak način se v gotovih krogih v marsikaterem oziru računalo, da bodo gospodarski interesi, boljše prehranjevalne razmere, red in disciplina, ki jo priinese naša okupacija, marsikoga z našo državo spoprijaznile. A kakor dosedaj izgleda, se to pričakovanje ne bo izpolnilo. Naša okupacija tudi v tem v pogledu ni še prinesla v mesto olajšave. . . .

Celovška industrija je navezana v neštetihih ozirih na industrijo v Nemški Avstriji. Zato se bo brezposelnost v Celovcu silno povečala. Kakor se mi je zdelo, bo morala tovarna za tovarno v kratkem obstati. Neverjetno to ni, ako pomislimo, kakšne težave smo v tem oziru po drugod imeli in kako smo jih komaj in komaj zmagovali, čeprav je posvečala v drugih krajih civilna uprava tem težavam mnogo pažnje in truda. Za Celovce pa nimamo ne socialnega skrbstva, ne prehodnogospodarskega urada in kar smo imeli še takih institucij, ki so more veliko. Na vsak način približevali pri nas številne krize. Tudi investirati se za Celovce se šteje vprašanje med in prehrane. haja pri vsem tem močno v pomoč. . . .

Nemška Avstrija je znala obratiti do zadnjega vezano trgovino, mi pa imamo prosto. V Celovcu se je dajalo sicer vse na karte, vega manj kot pri nas, a to kontingentirano; blago je bilo povprečno dokaj ceneje, kot pri nas. Temu primerne so bile tudi mezde. . . .

Vsi vemo, kakšno revolucijo je povzročila pri nas v mednih razmerah svobodna trgovina. Strokove ne organizacije in vlade so morale posredovati v neštetihih slučajih, da so se mezde brez pretresljajev vsaj v toliko prilagodile novim cenam, da je bilo mogoče delavstvu vsaj živeti. Pred tem, najtežjim problemom stoji danes Celovec. . . .

Nemški funkcionarji se drže napram njemu, kot samo ob sebi umevno, zelo pasivno, slovenske uprave pa še ni. V takih razmerah bodo najnižje sloje gospodarske ugodnosti težko pridobile za nas. Kar se tiče obnašanja naših čet, — v mestu samem ni slišati pritožb. Vse drugače je baže v okolici. . . .

Treba je navesti, da smo slišali pritožbe. Na vsak način bodimo oprezni, in naj se vse pravočasno pojavi. Prepričan sem pač, da je vojska in da med raznim četam, med vojnimi operacijami ne more biti dosti razlike. Vsaj v slučajih, ko operirajo čete v krajih, ki se jih smatra naseljene po tuji narodnostih. Bodimo v vsem smotreni, in glejmo, da se ne bo nikogar batinalo ne ruševno, ne telesno. . . .

Potegniti pravično mejo med Nemci in Slovenci je težko in najtežja točka med vsemi je Celovec. Lažje je povedati, kaj ni prav, kakor kako naj bi bilo. Nespretno je, da je zemlja do črte Vrbske jezera. Glina in Krka kompaktno slovenska. Nemški otoki so le to, kar je ima pove. Na takozvano nemško misljenje prebivalstva tudi ni veliko dati. To je posledica tisoč let trajajočega nemškega vodstva in uprave, kojemu stoji nasilje ob silbelki. Nobenega dvoma ni, da zadistuje dvajset — ne tisoč let — slovenske uprave, da ne ostane od vsega nemškega misljenja pri delu slovenskega prebivalstva niti sledu. . . .

Razven tega stoji nasproti nemško mislečemu slovenskemu prebivalstvu nemško nepriznano prebivalstvo. Staroavstrijske volitve južne od Drave kažejo, da je to prebivalstvo tam celo v večini. . . .

Ravnokako, kakor je narodni značaj do te črte gotovo pretežno slovenski, pa je gotovo, da sta Celovec in v oži meri tudi bližnja okolica nemška. . . .

Vendar moje mnenje da se mora pustiti Celovčanom z ozirom na nemški značaj mesta, svobodno odločevanje. Če se odločijo pod vtisom geografičnega položaja za tesnejše vezi z nami ali pa vkljub temu proti nam, je to pač njihova stvar. Nekaj razsodnosti bi bilo vsekakor tudi pri njih pričakovati. Prvo se zdi pač danes težko mogoče. Edina pot, da bi postalo to lažje mogoče, je pač ta, da se postopa s celovčkim nemštvom vse nasprotno nego dosedaj Celovec ne bi smel čutiti, da pomeni združitev z Jugoslavijo pretrganje kakršnekoli vezi z nemško kulturo. . . .

Ne sme se, n. pr. prepovedati uvoz nemških časopisov, na koje je prebivalstvo vajeno in koje edimo razume. Tudi gospodar concentriranje s severa na jug, bi se moralo nadomestiti z vsemi mogočimi olajšavami v prometu. To bi ustvarilo gotovo in mnogo tesnejših gospodarskih vez z našimi kraji, kar bi pač prihajalo pri odločevanju močno v poštev. . . .

Vaako misel na raznarodovanje bi morali glede Celovca odločno zavrniti. Najvišja norma bi morala biti za nas ta, da se uredi mejno vprašanje pred nami in Nemci kolikor mogoče na najpraktični način. Ni važno to, da se reši prav vsako vas. Tako nekakna je bila nebaška politika in taka politika vodi naravnost v Versailles. Pri mejnih vprašanjih moramo imeti pred očmi celotni in internacionalni položaj. . . .

Na Koroškem moramo vstrajati na zgoraj omenjeni črti, ki žrtvuje v Ziljski dolini in severno od Vrbskega jezera toliko Slovencev, kolikor se žrtvuje Nemcev v jezičnih otokih. . . .

Če bi se Celovec odločil sam — pod vtisom svoje geografične lege — za kakršnokoli zvezo z nami, naj se upošteva, da je v pretežni večini nemško mesto. (Filip Uratnik v Napreju.)

IZPRED SODIŠČA V LJUBLJANI.

Dne 5. jul. se je vrnila pred ljubljansko poroto razprava proti Mariji Brodar, rojeni 1882. leta, stanujoči v okolici Zagorja, radi hudodelstva detomora. Obdolženke mož je že sedem let v Ameriki. Lansko leto pa je imela intimno razmerje s svojim avtom Franc Brodarjem, ki pa ni ostalo brez posledice. 26. marca t. l. zjutraj je porodila zdravega, krepkega dečka. Ker se je bala moža ob času vrnitve in splošne sramote, ga je še isto jutro vtopila v lonec vode z glavo naprej. Nato ga je pustila še tri dni v vodi, nakar ga je zakopala v kotlu na vrtu. O tem pa je izvedel orožnik Kosi in odkril zakopanega otroka. . . .

Porotnemu sodišču je predsedoval podpredsednik drž. sodišča Regally, obtožbo je zastopal državni pravnik Modic, obtoženke je zagovarjal dr. Tominec. Po predsednikovem resuméju so porotniki enoglasno stavljeno jim vprašanje o krivdi Brodarjeve hudodelstva detomora zanikali (9 glasov na, 3 da.) Nato se je izrekla oprostilna razsodba. . . .

Šed dananjje družbe. — Stanislav J., 17letni mladenič je 27. aprila po noči vlomil v delavnico Kasika v Židovski ulici, ter odnesel različne kožuhovine v skupni vrednosti — cenjeno po lastniku — na okoli 8500 K. V delavnico je prišel tem potem, da je razbil v veči okno delavnice. Dne 25. maja t. l. pa je vlomil pri svojem gospodarju, čevljarju Gregoreu v Tržiču in ukradel več usnenih kož in polplatov. Usoda je pa hotela, da je še isto jutro bil izsleden in prijet. V Tržiču je pa tudi na račun svojega gospodarja pri dveh gostilničarjih sklenil šest dni jedel ter ga oškodoval za 48 K. . . .

V sili pomanjkanja. — Zadnja razprava pred ljubljansko poroto v poletnem zasedanju se je vrnila proti Ivanu Dolničarju, rojen leta 1900. na Viču pri Ljubljani, zaradi hudodelstva ropa, tatvine in prestopka orožnega patenta. Obtoženec je 15. maja t. l. napadel v gozdu na Orlovem Marijo Medi, ki nastvil amokres ter zahteval denar. Ker napadenka ni imela več pri sebi ko tri krome denarja, jo je pustil v miru in jo prosil, če ima kaj kruha. Ko je bil prijet, je tudi priznal, da je pred časom izvršil tatvino nekje na Dolenjskem in vzel 3 srajce, eno žensko urno verižico en prstan in 1 par uhanov, kar je pozneje prodal. . . .

Zagovarjal ga je dr. Pegan. Obtoženec je vse priznal. Medsebo je zato napadel, ker je hotel dobiti denar, da si bo kupil kaj kruha. Ker pa je imela samo tri krome, jih je pustil. Službe ni mogel dobiti, in ker je bil lačen, je bil prisiljen do tega dejanja. . . .

Po krivdoreku porotnikov je bil obsojen na tri leta težke ječe, poostrene vsako leto s postom in trdim ležiščem v temnici. Vseled prestopka orožnega patenta pa v plačilo 10 K, oziroma nadaljnjih 24 ur zapora. . . .

S to razpravo se je končalo poletno zasedanje takozvanega "ljudskega sodišča." . . .

In zopet slučaj. — Objavljamo zopet slučaj, ki se nam zdi tako gorostasen, da ne moramo akoraj verjeti, da bi se bilo vse prav tako zgodilo, kakor se trdi. Objavljamo, da bodo poklicane oblasti napravile v zadevi polno luč ter tudi zato, ker priča ta dogodek o razmerah, ki so se zahotele na deželo z ono nespametno politiko, ki jo je tako vneto zagovarjala JDS ter vas njihova glasila od "Naroda" do . . . "Mariborskega Delavca". Polagoma prihajajo na dan stvari, ki so bile mogoče zgolj valed neprestanega hujkanja vseh teh raznih listov, ki so javno mnenje docela zastrupili. Teško vam morajo šteti, če imajo le trohice poštenosti. . . .

Evo v kratkem opisa tega slučaja, kakor se nam ga je v vsej svoji enostavnosti poslalo: . . .

"Stinec in Berce sta prišla v gostilno g. E. Raku že nalo vinjena, a vendar popolnoma mirna in sta zahtevala liter vina. Pri drugimi mizi sede pa višji častniki. H koncu tega vina sta začela precej glasno peti. Pesem je vsebovala baže nekaj političnih besed. Častniki so ju začeli opozorjati. Ker sta še enkrat ponovila svojo "pesem", s katero sam bogzna-vedli, kaj sta hotela pravzaprav reči, je vstal eden navzočih častnikov ter začel kričati: kaj govorita? Nato sta mu ponovila svoje "verze", menda nekoliko spreminjene. Takoj za tem je šel Berce proč, namenjen proti domu. Navzoči častnik (imenovali so ga gosp. nadporočnik Skof) je šel za njim. Kmalu nato je pa prignal Bercega nazaj že vsega v krvi. Tudi Stineca so metali iz podboja v podboj in ga ranili do krvi. . . .

To lahko priča natakariča pri g. E. Raku, Pavla Razboršica. . . .

Berce se je potem zopet odstranil, nadporočnik je šel zopet za njim in ga s samokresom v roki prisilil, da se je vrnil nazaj. Berce ga je prosil, da naj ga pusti pri miru. Vrglo se ga je zopet na tla in brcalo. Berce je ponovno prosil, da naj ga puste pri miru. Mesto, da bi se ga uslišalo je bil ustreljen s samokresom v vrat. Poklicalo se je sanitetnega vojska, ki ga je obvezal ter potem oba vizitiral. Stinec je imel 15 patronov v žepu, Berce pa nič. Pač pa se je našlo v drugem kraju gostilne drugih 15 patron. Očitelo se jima je, da sta jih ukradla vojskavcu. To sta oba energično zanikala ter trdila, da sta jih našla (kar v onem času tudi ni bilo nemogoče.) Nato so ju izročili straži in odgnali na postajo. Odpeljali so ju v Mislino, tam pa takoj brez usmiljenja ustrelili. . . .

To lahko priča tudi Franc Sevnčnikar, mesarski pomočnik pri g. E. Raku v Velenju, ki je bil pri stvari navzoč in ki bi lahko, če je pošten, zadevo prav pojasnil. . . .

POTOP.

Zgodovinski roman

Spisal M. Sienkiewicz. Poslovenil Podravski.

(Modelovanje)

Sklenil je torej poprijeti se krepko dela, samo tega ni vedel, ali naj gre sam, ali pa naj koga pošlje, da izve, če dobi dnuho. . . .

"Pojel sem jo že večkrat, pojem jo še sedaj," je mrmljal Volodijevski in si vihal žolte brkice. "Kaj mi to škodi?" . . .

Bilo je pa tudi nekaj v tem naglem sklepu, kar mu ni bilo všeč. Večkrat si je stavljal vprašanje, ali bi ne bil podoben upniku, kateri širja, da se mu nemudoma izplaša njegov dolg, ako bi prišel s takšno ponudbo. Morda se to ne ujemaj z njegovim vitečkim stanom? Toda za kaj naj ne potem še zahteva hvalečnost, ako ne za uslugo? Če ne ugaja ta naglica gospodini, če se mogoče skuja nanj, ji vsaj lahko poreče, da je pripravljen hoditi k njej leto dni v svate, da je pripravil? Oj, takšni ste! Plemstvo vam je darovalo gledal njene oči, ko bi ne bilo vojne, ki ga sedaj kliče na boj. "Torej pojdem!" reče Volodijevski sam sebi. "Toda če poreče: 'Idite na vojno, gospod, po vojni pa zahajajte k meni ter glejte mi v oči, ker pač ne morem biti žena onemu, katerega ne poznam.' Takrat bi vse propalo. Klati naj se vitez dalje iz tabora v tabor, iz vojne v vojno, brez stirehe nad svojo glavo, brez žive udane mu duše. Po vojni pa naj se ozira na vse štiri strani sveta, ne da bi znal, kam bi položil svojo trudno glavo. . . .

Konečno res ni vedel Volodijevski, kaj mu je početi. Nekako tesno in dušljivo mu postane v pacunskem dvoru; čepko vzame in hoče oditi, da se nekoliko ogreje na pomladanskem solnce. Na pragu naleti na jednega izmed Kmitičevih ljudi, ki je pripadel pri delitvi jetnikov Pakošu Gaštvitu. . . .

"Kaj delaš tukaj?" ga vpraša Volodijevski. "Igram se, gospod," odvrne Kozak in dviga svoje sušljano lice. . . .

"Od kod si?" . . .

"Od daleč, gospod, izpod Zvjagle." . . .

"Čemu nisi zbežal, kakor ostali tvoji tovariši? Oj, takšni ste! Plemstvo vam je darovalo življenje v Ljubliču, komaj pa vas je oprostilo vezi, ste zbežali. . . .

"Jaz ne zbežim. Poginem raje tukaj kakor pa." . . .

"Torej ti ugaja tukaj?" . . .

"Komur je prijetnejše na prostem beži, meni pa ugaja tukaj. Imel sem prestreljeno nogo, katero mi je obvezala hčerka starega plemišta, ter me nagradila vrhu vsega še z lepimi besedami. . . .

Takšne krasotice še nikdar nisem videl. . . . Čemu torej bežati?" . . .

"Katera iz njih ti toliko ugaja?" . . .

"Marica." . . .

"In ti ostaneš tukaj?" . . .

"Če poginem, me odneso, če ne, pa ostanem." . . .

"Mar misliš prisluškati hčerko pri Pakošu?" . . .

"Ne vem, gospod." . . .

"Človeku s praznim žepom bi dal prej smrt nego pa hčerko." . . .

"Zakopano imam v gozdu dva perišca cekinov." . . .

"Uplenjena?" . . .

"Da, uplenjena." . . .

"Ko bi jih imel tudi poln lonec, vendar ne dobiš hčerke, ker si kmet, a on je plemič." . . .

"Jaz sem bojar." . . .

"Tem huje, ker potem nisi samo kmet, marveč tudi izdajca. Kako si mogel služiti sovražniku?" . . .

"Jaz mu nisem služil." . . .

"Kje vas je dobil Kmitič?" . . .

"Na veliki cesti. Bil sem v službi pri hetmanu, toda kmalu se je razkropil njegov prapor, ker ni bilo živeža. Na svoj dom se nisem mogel vrniti, ker so mi ga požgali. Tovariši so šli ropat na ceste in tudi jaz sem šel z njimi." . . .

Volodijevski se zelo začudi. Doslej je vedno mislil, da je Kmitič napadel Alenko z ljudmi, katere si je izposodil pri sovražniku. . . .

"Torej vas ni dobil Kmitič od Trubeckega?" . . .

"Bilo je med nami največ takih, ki so služili poprej Trubeckemu in Hovenskemu, toda ti so najprej zbežali na ceste." . . .

"Čemu ste šli za Kmiticem?" . . .

"Ker je slaven ataman. Pravili so nam: kogar on pokliče v svojo službo, je ravno toliko, kakor da bi mu nasul srebrnjakov v žep. Radi tega smo tudi šli. Toda Bog ni dal sreče!" . . .

Volodijevski se zamislil in odmajuje z glavo. Kmitica so torej ljudje vendarle preveč očrnilili. Obrne se k bojarju in ga vpraša. . . .

"Ti jo torej ljubiš?" . . .

"Oj, pa kako, gospod!" . . .

Volodijevski odide ter si misli: "Evo, to je odločen človek. Ta si ni lomil glave: zaljubil se je in ostal. Dasi tudi nemara ni bojar, vendar je po rodu enak tukajšnjemu plemstvu. Ko izkopljem svoje rumenjaké mi da mogoče stari svojo Marico. Ugajala mu bo njegova stanovitina ljubezen. Treba je, da poskusim tudi jaz." . . .

Korakal je po cesti in začel ugibati, naj li gre, ali ne. . . . Konečno sklene, da pojde. . . .

"Pojdem, ne mere biti drugače!" . . .

Po teh besedah krene proti domu. Potoma pa zavije k hlevu, pred katerim sta se zabavala služabnika s kockami. . . .

"Širuc!" zakliče Volodijevski, "ali ima Basir spleteno grivo." . . .

"Ima, gospod polkovnik." . . .

Volodijevski stopi v hlev. Basir se mu oglasi pri jaslih. Vitez stopi k njemu, ga pagladi ter jame šteti kite na njegovem vratu: . . .

"Grem. . . ne grem. . . grem. . . .

Ugibanje je izpadlo ugodno. . . .

"Zasedajta konja, pa se tudi sama čedno oblečita!" zapove Volodijevski. . . .

Na to odide urnih korakov v hišo in se pripravi na pot. Obuje visoke viteške žolte škornje s pozlačenimi ostrogami, ogrne si nov, rdečkast plašč in si pripaše kratek meč v jekleni nožnici z bogato pozlačenim držajem; na to si priveže polnoplek, ki je pokrival samo gornji del prapod vratom, na glavo pa si nasadi švedsko čelado z okriljem ter stopi iz sobe. . . .

"Kam ste namenjeni, gospod?" vpraša ga stahi Pakoš, sedeč na nasipu. . . .

"Kam? Treba se predstaviti vaši gospodini, da me ne smatra neotesancem." . . .

"Vse se lesketa na vas. . . . Človek mora biti slep, da se ne bi zaljubil v vas. . . .

Med tem prideta iz hleva dve mlajši Pakoševi hčerki, ki sta se vračali od molže. Vsaka nese golifio v roki. Ko zagledata Volodijevskega, obstaneta kakor okameneli od začudenja. . . .

"Kralj, ni kralj!" reče Zofija. . . .

"Opravljeni ste kakor bi šli na svatbo", do-da Marica. . . .

"Od te poti je odvisna tudi svatba", zasmije se stari Pakoš, "ker gre k naši gospodini." . . .

Predno pa je končal starec, zdrkne Marici golida iz rok in struga mleka se vlije Volodijevskemu pod noge. . . .

"Paži na to, kar držiš," reče jezno Pakoš, "ti kosa." . . .

Marica ne odgovori ničesar. Pobere golido in odide. . . .

Volodijevski zaneče konja in za njim njegova služabnika. Vsi trije odrinejo proti Vodoktam. Bil je krasen dan. Majnikovo solnce se je zrcalilo v čeladi in oklepju opremljenega polkovnika. . . .

"Radoveden sem, ali se vrnem s prstanom ali z dnuho," reče sam sebi. . . .

"Kaj pravite, gospod," vpraša služabnik Širuc. . . .

"Da si bedak!" . . .

Služabnik vstavi konja, Volodijevski pa nadaljuje: . . .

"Sreča, da ne bo prvič, če me pusti na cedilu." . . .

Ko dospe v Vodokte, ga gospodična Aleksandra niti paznala ni v prvem hipu. Moral ji je povedati svoje ime. Takrat ga je pozdravila ljudno, dasiravno nekako prisiljeno. Volodijevski se je pa obnašal gibčno, kar se je bil navedil na dvorih. . . .

"Prišel sem vprašat po vašem zdravju," je dejal, se priklonil in si položil roko na srce. "Hotel sem priti že drugi dan po oni nezgodi, toda bal sem se, da bi vas vznemirjal." . . .

"Jako lepo od vas, da se niste pozabili, ko ste me rešili iz nevarnosti. . . . Sedite, gospod; vesel mi, da imam takega gosta." . . .

"Draga gospodična!" odvrne Mihael. "Ko bi vas jaz pozabil, se res ne bi drznil, predstaviti se vam." . . .

KAJ VAM JE POTREBNO. BERITE V LASTNO KORIST.

Potiljenje denarja.
Po John Nemeth State Bank, imate tvoj denar v Zagrebu, morate poslati denar v stare domovine. Potrebna in revolucija je velika. Zahtevajte cenik. Za denar se vam garantira.
Ker se sedaj zale po ceni. Kupite ker se na banko zahtevate v John Nemeth State Bank. Zahtevajte, da se vam vse glade tak zahtevate zahtevate cenik. Vidite delarje v banki na imenju.
Potiljenje denar na John Nemeth State Bank, ker delar ima samo tojaj vrednost, aliha vam volitvami gotovo odstopa. Denar dobite nazaj kadar hočete.
Aliha bodete potovati domov, ne zapustite dolo, ampak pošite na upodajti cenov, da se vam stvar najprej razkrije.

JOHN NEMETH STATE BANK.

1597 SECOND AVE. NEW YORK, N. Y.